

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravljalstvo v Kopitarjev ulici št. 5 — Telefon uradnikova št. 50 — Telefon upravništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Razcep med marksističnim delavstvom v Franciji.

Koncem minolega meseca je v Lillu zborovala zveza francoskih delavskih strokovnih organizacij. Kakor po deželah vsa sveta je bilo marksistično delavstvo tudi tu razdeljeno na dva tabora: eden je bil za dosedanje pot legalnega boja in za amsterdamsko strokovno internacionalo, drugi pa za revolucijo in III. — moskovsko — internacionalo. Z večino par sto glasov je obveljal predlog prvega tabora, ki določa program generalne delavske (C. G. T.) zveze tako-le:

Kongres naroča zvezi, naj deluje za uresničenje minimalnega programa, ki vsebuje kakor znano: obnovev opustošenih pokrajin, nacionalizacijo velikih javnih obratov, socialno zavarovanje, delavsko nadzorstvo in odpor proti prizadevanju podjetništva za znižanje plač in povišanje delavne časa — vse v smislu amienske resolucije, ki določa, da mora sindikalizem delati za povzdigo delavske blaginje potom takojšnjih izboljšav.

Ena nadaljnjih točk sprejetega predloga izreka zvestobo mednarodni strokovni federaciji v Amsterdamu in proglašaja edinstvo delavstva in svobodo mnenja takole: Manjšina je obvezana, da se v vsem zmanjšanem delovanju podvrže odločbam večine, ne sme delati propagande ne ustanavljati posebnih organizacij. Njena akcija se mora omejevati le na redna zborovanja delavskih kongresov. Nihče ne more biti član dveh strokovnih društev, nobeno strokovno društvo ne more biti včlanjeno v dveh zvezah in nobena zveza ne more pripadati dvema strokovnima internacionalama.

Večina na lillskem kongresu je torej brezpogojno odklonila vstop v tretjo internacionalo in pristašem Moskve tesno omejil njih delokrog. Treznost je zmagala tudi med francoskim delavstvom. Seveda pa bi bilo zelo napačno, ako bi kdo iz tega izida sklepal, da se je francosko marksistično delavstvo s tem brezpogojno in enkrat za vselej odreklo revoluciji. To so jasno zanikali vsi večinski govorniki, ki so naglašali, da je vse delavstvo za revolucijo, samo prilike je treba upoštevati in računati z dejstvom, da danes pogoji za trajen uspeh revolucije niso dani. Zato je treba zaenkrat skušati doseči le tisto, kar se z rednimi sredstvi doseči da. Če bo pa enkrat bila odločilna ura, tedaj ne bo nihče manjkal v bojnih vrstah proletariata.

Človek se mora le čuditi, da tako jasno, tudi z marksističnega stališča pametno in sprejemljivo stališče ni našlo znatnejšega odmeva med delavstvom. Res je bila večina zanj, a ta večina je bila neznatna in manjšina je odšla s kongresa edina in neomajana v svojem prizadevanju. Sicer se je tudi ona v svojem predlogu previdno izognila vsaki jasni izjavi, celo obsodila vsak teror in vse, kar bi utegnilo oslabilo moč strokovne organizacije; naglašala je le, da mora ostati delavstvo na tleh razrednega boja in odklanjati vsako sodelovanje z meščanstvom, ker bi to le podaljšalo obstoj sedanjega reda; obsodila je strokovno internacionalo v Amsterdamu, ki sodeluje z mednarodnim delavnim uradom, ki ga vzdržujejo kapitalistične vlade in zahtevala, naj francoska generalna delavska zveza izstopi iz nje in pristopi moskovski strokovni internacionali pod izrecnim pogojem, da le-ta dovoli strokovnim organizacijam avtonomijo. No, kljub vsej tej navidezni zmernosti in spravljivosti je manjšina, ki jo zaključuje skupnega kongresa sklicala na mestu svoj lastni kongres in ustanovila svojo lastno organizacijo, ki se sicer v vsem strinja z dosedanje strokovno organizacijo, le da se njen vrhovni izvršilni organ imenuje »revolucionarni strokovni svet«, toda razcep je vsekakor podan. Za generalnega tajnika je bil izvoljen Bernard (od kovinske organizacije v Parizu). Novoizvoljeni r. s. s. je sklenil, da pošlje vodstvu tretje internacionale v Moskvi prošnjo, naj takoj skliče kongres, na katerem se bo končno odločeno rešilo vprašanje o razmerju med strokovnimi organizacijami in politično internacionalo. Ako bo kongres udovoljil želji francoskega delavstva, da prizna njegovim sindikatom neodvisnost. — o čemur r. s. s. ne dvomi —

bodo mogle vse francoske strokovne organizacije trumoma pristopiti moskovski strokovni internacionali. Tako r. s. s.

Ta nastop francoske marksistične manjšine kaže, kako globoko sega v delavstvu nezaupanje do sedanjega gospodarskega režima; raje razcepi lastne vrste, nego bi hotelo imeti z njim kaj skupnega.

Skupščina razveljavila vse komunistične mandate.

Belgrad, 4. avgusta. Verifikacijski odsek je na svoji poslednji seji odločil, da se razveljavi mandati komunističnih poslancev razen mandatov Vlade Markovića, Danka Matunića in Etema Bulbulovića, ki so še pred sprejetjem zakona o zaščiti države izstopili iz komunističnega kluba. Poročilo verifikacijskega odseka se je pretresalo na današnji popoldanski seji skupščine. K temu vprašanju so govorili Momčilo Ivanić, ki se je izrazil proti poročilu verifikacijskega odseka, potem pa dr. Žarko Mladinović (radikalec), ki je govoril v prilog tega poročila, toda tako, da se uničijo vsi mandati, torej tudi mandati gori omenjenih treh komunističnih poslancev. Proti poročilu verifikacijskega odseka je govoril tudi republikanec Gjonović. Po kratki pojasnitvi poročila poslanca Magovića je predsednik prekinil sejo, da bi se radikalna in demokratska stranka mogli zediniti glede vprašanja o mandatu omenjenih treh bivših komunističnih poslancev. Radikalci so sklenili na svoji seji, ki je bila v tem času, da se zahteva uničenje mandatov tudi glede teh treh bivših komunističnih poslancev, dočim so demokrati svojim članom dali proste roke, da glasujejo po svojem osebnem prepričanju. Ko se je seja zopet otvorila, je dr. Vojislav Janjić prečital formulirani predlog dr. Žarka Miladinovića in devetih drugih poslancev, da se uničijo tudi mandati gori omenjenih treh poslancev. Vojislav Lazić (zemljoradnik) je zahteval, da se uničijo komunistični mandati popolnijo z nasledniki z njihovih listin. (V dvorani nastane velik nemir in smeh.) Predsednik je naznanil, da bo skupščina sklepala o tem, ali se bo predlog dr. Žarka Miladinovića dal na glasovanje. Posl. Korkut (musliman) veli, ako se predlog odseka zavrne, se mora po poslovniku vrniti na ponovno pretresanje. Protestira proti temu postopanju, ker pomenja kršenje poslovnika. Predsednik pravi, da je skupščina z resolucijo sprejela ta poslovnik in da mora skupščina z resolucijo sklepati tudi o tem, ali bo ta predlog sprejela na glasovanje. Ako smo imeli to prakso, se je moram kot predsednik držati. Nato preide odsek na glasovanje. O odsekovem predlogu se glasuje točko za točko in so bile vse tri točke sprejete z večino glasov. Potem se glasuje o predlogu g. dr. Miladinovića in je večina glasovala za predlog. Nato govori poslanec Lazić in poda izjavo zemljoradniškega kluba, da se ne strinja s tem delom. (Velik nemir v dvorani.) Predsednik zaključuje sejo ob 17.45, prihodnjo pa bo odredil pismeno.

Vladna kriza.

Belgrad, 5. avgusta. (Izv.) Včerajšnji belgrajski časopisi potrjujejo vesti o latentni krizi in o sporu, ki se med demokrati in radikali vse bolj in bolj poostruje. »Politika« registrira te dogodke in pravi, da želi demokratski klub pred vsem to, da se izboljšajo razmere v vojski, iz katere dnevno izstopajo častniki in prosijo za upokojitve. Nadalje zahtevajo, da se razmerje uradništva uredi v odnosu 1 : 1. Radikalci na te predloge ne pristajajo in predbacivajo demokratom partizanstvo. Zahtevajo več iskrenosti. Ker je le malo upanja na ugodno rešitev, grozi razpad današnje vladne skupine. — Belgrajske »Novosti« prinašajo cel uvodnik in pravijo, da je po vestih iz najzanesljivejših političnih krogov kriza zelo resna. Demokrati so nezadovoljni s sedanjim agrarnim ministrom. Radikalci s svoje strani pa povdarjajo nezmožnost Sv. Pribičevića kot notranjega ministra. »Balkan« pravi, da je kriza v prvem štadiju in

da je glavni vzrok politika Pribičevića, ki se je izkazal kot minister notranjih del kot popolnoma nezmožen, da bi razmere izboljšal. Istotako so radikalci nezadovoljni s politiko finančnega ministra dr. Kumanudija. Na svoji seji je radikalni klub ostro kritiziral politiko teh dveh in zahteval, da se revidira sporazum z demokrati, ker smatrajo, da se je Pribičević popolnoma diskvalificiral.

Belgrad, 5. avgusta. (Izv.) Nesoglasje med demokrati in radikali, ki se je pokazalo na včerajšnji seji, se v političnih krogih mnogo kritizira in kaže, kako velika nesoglasja vladajo med vladnimi strankami. Kot resna kombinacija se smatra, da bo regent, čim bo Pašić odpotoval na francosko riviero, poveril predsedstvo vlade Ljubi Jovanoviću, ki ga smatrajo za najsposobnejšega, da bi izgladil spor med obema grupama.

Vprašanje Reke.

Belgrad, 5. avgusta. (Izv.) Včeraj pop. je bil predsednik reške vlade Zanella pri ministrskem predsedniku Pašiću. Njega spremlja dr. Jechella, ki zavzema v njegovi vladni mesto nekakega ministra pravde. Zanella je konferiral glede končne rešitve reškega vprašanja in je objasniti svoje stališče, da se osnuje konzorcij, ker edino na

ta način je mogoča rešitev Reke od popolnega propada. Reka je danes popolnoma mrtvo mesto. Trgovine so večinoma zaprte, kolikor pa jih je odprtih, pa edino še živilarijo. Vse to so posledice politike italijanske vlade in avantur d' Annunzia. Izrazil je tudi svoje mnenje glede rešitve vprašanja baroške luke v smislu naših zahtev.

RAZMEJITEV MED MADŽARSKO IN JUGOSLAVIJO.

Belgrad, 4. avgusta. Komisija za razmejitve z Madžarsko bo v kratkem začela svoje delo. Za člana komisije je začel strani določen konjiški polkovnik Vojin Čolak Antić, dosednji komandant v Baranji.

VOJAŠKA KONVENCIJA S ČEŠKO-SLOVAŠKO.

Belgrad, 4. avgusta. Danes ob 11. uri je ministrski predsednik Pašić sprejel generalštabnega polkovnika Kalafatovića, ki mu je poročal o svojem potu v Prago. Kakor znano, je bil g. Kalafatović v Pragi radi sklepa vojaške konvencije med Jugoslavijo in Češkoslovaško.

ONEMOGOČEN ŠTRAJK V GDANSKEM.

Gdansko, 4. avgusta. Vsled odločnega nastopa senata, ki je vsem državnim in mestnim delavcem in nameščencem na-

Volitve prisednikov in namestnikov v obrtno in vzklčno sodišče.

Volilni imeniki za volitve prisednikov in namestnikov v obrtno sodišče bodo razgrnjeni vsakomur v vpogled v mestni posvetovalnici na magistratu v Ljubljani od 9. do 13. in od 16. do 18. avgusta vsakokrat od 8. do 13. ure popoldne. Opozarjamo vse naše somišljenike in somišljenice v Ljubljani, kateri so opravičeni voliti pri teh volitvah, da v svrhu reklamacijskega postopanja vpo-gledajo volilne imenike v tajništvu SLS v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna II. nadstropje in sicer ob delavnikih od 9. avgusta 1921 naprej od 10. dop. do 1. popoldne in od 5. do 8. popoldne; na praznik dne 14. in v nedeljo dne 15. t. m. pa od 9. do 12. — Jugoslovanska Strokovna Zveza. — Obrtna zveza.

Borba med Nemci in Čehi.

LDU Praga, 4. avgusta. (ČTU) Ministrski predsednik dr. Černy je podal danes v senatu vladno izjavo glede dogodkov v Ustju. Dejal je, da so dne 18. julija priredili Nemci zborovanje proti davkom in govorili, da je češkoslovaška država nastala s silo, ropom in korupcijo. Zalili so vojsko in zahtevali, naj se davki ne plačajo. Vsled tega je med češkoslovaškimi demobiliziranimi legionarji zavladalo veliko ogorčenje. Teden kasneje so Čehi priredili kot odgovor protestni shod, ki so ga pa Nemci izizvalno motili in zlasti legionarje psovali. Vsled tega je prišlo do spopadov, pri čemer je bilo nekaj oseb pretepenih. Preiskava še ni končana. Vojaštvo na teh dogodkih ni bilo udeleženo, ampak je ostalo v vojašnici. Včerajšnje spopade je zakrivilo dejstvo, da so Nemci kljub prepovedi imeli shod. Pri spopadu legionarjev z demonstranti so legionarji res oddali nekaj strelkov, ki so ranili devet oseb. En možki je vsled vboda z bajonetom kasneje umrl. Preiskava še ni končana. Vlada bo strogo postopala proti vsem krivcem brez razlike stranke. Ministrski predsednik je h koncu izjavil: Danes je v Ustju mir in ukrenili smo vse varnostne odredbe. Vlada odkritosrčno obžaluje te dogodke, ki gotovo ne bodo pripomogli do tega, da bosta oba naroda mirno živela skupaj.

BORBA ZA DELAVSKE DOMOVE V FRANCJI.

Pariz, 4. avgusta. Na zadnjem kongresu železničarjev v Toursu je levo krilo pri glasovanju o gibanju strokovnih organizacij dobilo le pičlo večino, ki je pa krilo večine ni hotelo priznati in ji odrekalo pravomočnost. Kljub temu so takrat ekstremisti zasedli poslopje zveze železničarjev. Večina jih je nato tožila. Danes je bila razsodba, po kateri morajo ekstremisti izprazniti poslopje. Le-ti so proti tej razsodbi protestirali in izjavili, da se umaknejo le sili. Končno je nastopila policija in je pregnala ekstremiste, ki so se utaborili v poslopju, nakar ga je policija zatvorila.

Politični dogodki.

+ Izvoz živine in prepoved izvoza krme. Kakor je poročal »Slovenec«, so poslanci Jugoslovanskega kluba Krajnc, Pušenjak in Nemanjč posredovali pri ministru za trgovino, da se dovoli izvoz živine brez carine in prepove izvoz krme. Vsled suše grozi tako pomanjkanje krme, da so kmetje ponekod primorani prodajati živino, ki bi je sicer v normalnih razmerah ne prodali. Izvoz živine v takih razmerah je opravičen in poslanci Jugoslovanskega kluba so za celokupno prebivalstvo storili prav in dobro, da so intervenirali, naj se izvoz krme prepove, da se vsled še večjega pomanjkanja krme ne izvozi več živine kakor je prav. Kdor pozna slovenskega kmeta, ta dobro vé, da kmet ne bo prodal več živine, kakor je v to primoran vsled pomanjkarja krme. »Napreje« uganja radi tega veliko demagogijo, kakor smo pač od strani socialistov že vajeni. Mi pa pričakujemo le, da se bo cena mesa zdaj znižala, ko je cena živini padla. Toda »Napreje« o tem molči.

+ Koristolovstvo socialnih demokratov. 4. t. m. sta se pripeljala v Belgrad voditelja socialnih demokratov Vitomir Korac in Bukšeg. Kakor se doznava, je njun prihod v zvezi z razveljavljenjem komunističnih mandatov in z izročitvijo delavskih domov v socialnodemokratske roke. Toza-

devno sta že intervenirala pri dr. Ribarju, Pribičeviću in Pašiću, ki so njun načrt odobrili. Ta korak socialdemokratov so obsojili vsi parlamentarni krogi.

— Poziv »Jutru«! Današnja »Jugoslavija« prinaša sledečo notico: »Ker »Jutro« tako rado prinaša razna lažljiva poročila in denuncijantske vesti, pozivamo še enkrat ta tako državotvorni časopis, da takoj pojasni ali so državotvorni demokrati glasovali v Zagrebu in Osijeku za komunističnega župana ali ne? Istočasno naj tudi pove, ali so pripomogli državotvorni demokrati v Zagorju komunistom do župana ali ne? Tudi naj vpraša dr. Žerjava, ali je on res priporočal volivcem na javnem shodu, da naj volijo rajši komuniste, kot pa narodne socialiste. Kje in kdaj je pa NSS pripomogla komunistom do kake kandidature? Na ta javno postavljena vprašanja prosimo ponovno odgovora! Ko nam odgovorite vam postrežemo še z nekaj vprašanji in potem upamo, da bo državotvornost JDS kaj kmalu dokazana.«

— Posebno zanimivo poročilo je javil včeraj »Narodni Politika« njen belgrajski dopisnik: Konstatirano je, da je preiskovalni sodnik ob priliki, ko je zahteval izročitev komunističnih poslancev sodišču, zahteval tudi izročitev radikalca Ljube Jovanovića. Naravno, da se je prešlo preko zahteve takoj, ko so konstatirali, da je Ljuba Jovanović — radikalec. — Iz poročila je jasna točnost in previdnost naših sodišč ob priliki sedanje aretacije komunističnih poslancev.

— Koristen nasvet samostojnega poslancev Drofenika. »Slovenec« prinaša sledečo izvirno vest iz Belgrada: »Izvedeli smo, da je poslanec slov. samostojne kmetijske stranke Drofenik na konferenci vladnih strank nastopil za razveljavljenje komunističnih mandatov in je predlagal, da naj se mandati komunističnih poslancev razdele med vladne stranke.« Predlog je na slovenske demokrate napravil zelo dober utis.

— Šolske zahteve naših neodrešenih bratov. »Goriška Straža« dne 3. t. m. prinaša uvodnik, v katerem pravi, da slovensko prebivalstvo brezpogojno zahteva vseh šol, ki jih potrebuje in ki mu gredo. Predvsem zadostno število ljudskih in meščanskih šol, potem pa: realnoklasično gimnazijo v Gorici in v Trstu, realno v Idriji, realnoklasično hrvaško gimnazijo v Pazinu, slovensko meščansko in žensko učiteljske v Gorici, hrvaški učiteljski v Pazinu in v Voloskem, trgoveške in obrtne šole v Trstu, Gorici in Pazinu in pomorsko strojno šolo v Lovranu. List posebej naglašja, da morajo biti srednje šole v središčih, ne pa morda kje po kakih zakonitih vaseh, kjer srednja šola nikdar uspevati ne more. To so zahteve slovenskega prebivalstva, od katerih ne bo odstopilo, dokler se ne uresničijo. Slovanski poslanci v Rimu naj to glasno povedo in vse store, da prinesejo potrebne šole še to jesen domov.

— Grškoturška vojna. Zadnja ofenziva je dala Grkom nekoliko uspeha in zdi se, da katastrofa turške vojske zavzema vse večje dimenzije. Po poslednjih vestih ni izključeno, da pride do popolne vstavitve vojnih operacij in do premirja. Po vestih pariškega »Journala« je verjetno, da bosta turška in grška vlada zaprosili vrhovni svet za posredovanje v sporu. Za ta slučaj bi bili obe stranki pripravljene, da se sevreški mirovni dogovor primerno izpremeni. Medtem pa trajajo boji še vedno

dalje in sicer se umika turška vojska. Grška mornarica je bombardirala pred kratkim Sinope. Vsled uspehov je grški imperalizem nadvse zrastle in že izleguje svoje grabežljive kremplje po Carigradu. V Angori vlada veliko vznemirjenje in pod vtisom grških zmag je turška narodna skupščina ratificirala rusko-turški dogovor z vsemi proti enemu glasom.

— Poljski državni proračun izkazuje 80 milijonov poljskih mark deficita. Od 196 milijonov mark potrebnih zahteva največ vojno ministrstvo, katerega potrebščine zahtevajo 60 milijard, za tem pride železniško z 42 milijardami.

Dnevni dogodki.

— Naklo. V petek dopoldne je bila lepa vas Naklo v veliki nevarnosti, da bi vsa pogorela. Vnelo se je Zgubovo gospodarsko poslopje in popolnoma zgorelo; ostali so komaj zidovi. Vse je trepetalo, kdaj bo ogenj objel sosedna poslopja. Že se je na več krajih vnelo, toda vrlim gasilcem pod vodstvom Jerneja Legata se je posrečilo, da so požar omejili. Okoliške požarne brambe iz Kranja, Kokrice, Dupljana in Tržiča so bile v največji naglici na mestu nesreče. Zažgali so seveda otroci, ki jim stariši vse dovolijo.

— Bled v Slavoniji! Belgrajska »Epo-ha« priporoča med oglasi Hotel Toplice na Bledu — Slavonija. Res točno informiranje belgrajskih listov.

— Izlet v Tržič v nedeljo 7. avgusta se radi nenadoma nastalih zaprek ne vrši. Toliko na znanje, da si priglaseni ne napravijo nepotrebnih izdatkov. — Tajništvo Jug. strok. zveze.

— Zaradi štrajka odpušteni bančni uradniki. Zaradi zadnjega štrajka bančnih uradnikov v Češkoslovaški republiki so banke odpustile nad 1500 uradnikov, ki so jih nadomestili z močmi, ki so jih bili sprejeli tekom štrajka. Delo se je v vseh bankah zopet začelo v polnem obsegu.

— Slovaki zahtevajo katoliške srednje šole. Slovaška ljudska stranka zahteva od vlade, da upostavi najmanj tri katoliške gimnazije. Strankino glasilo »Slovak« se ob tej priliki zavzema za to, da se v Šipuš ustanovi nemška gimnazija, ki naj jo vodijo piaristi.

— Toulouški socialni kongres. 30. m. m. je govoril general Castelnau o »jutrajnji armadi«. Naglašal je, da se mora francoski narod zanašati le samo nase in skrbeti, da bo v uri nevarnosti edin in močan — ves ena sama nepremagljiva armada. Za njim je govoril kardinal Cabrières, ki je istotako rotil Francoze, naj ostanejo edini in zvesti sveti zvezi, ki so jo sklenili med seboj v uri narodne nevarnosti. Naslednji dan je govoril prof. Turmann o gospodarski krizi in rekel, da se mora v prvi vrsti upostaviti ravnotežje med uvozom in izvozom. Nato se je kongres zaključil.

— Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 24. do 30. julija 1921 dela 175 moških in 96 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 153 moških in 96 ženskih delavskih moči. Posredovanje se je izvršilo 281. — Promet od 1. januarja do 30. julija 1921 izkazuje 19.850 strank, in sicer 9957 delodajalcev in 9893 delojemalcev. Posre-

dovanj se je izvršilo v tem času 5274. — Dela iščejo: pisarniške moči, kovinarji, natakariji, natakarike, strojniki, kurjači, trgovski sodniki, sodnice, sedlarji, tesarji, zidarji, delavci, delavke, šivilje, vzgojiteljice, vajenci, vajenke. — V delo se sprejmejo: hlapci, dekle, mizarji, usnjarji, čevljarji, peki, krojači, natakariji, natakarike, bolniške strežnice, vlagalka, šeparica, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

— Tatvina zlatninc. Stojan Cikota iz Bosanske Dubice se je peljal z brzovlakom v Celje. Kot počno prilago je oddal dve košari, v katerih je imel obleko in zlatino. Ko je v Celju odprl košaro, je zapazil, da mu je bila med potjo ukradena zlata ura, zlata veržica in več drugih malenkosti v vrednosti okrog 20 tisoč kron.

— Mednarodni pustolovec. Tovarniška delavka Cvetoslava K... se je seznanila lani v Belgradu, kjer je služila za sobarico v hotel Bristol, s Samuelom Krausom, judovskim agentom, ki je bil v Jeruzalemu rojen. K... vi je obljubil, da jo bo poročil. Dekle se je vrnilo meseca decembra 1920 v Škofjo Loko, za njo je prišel 24. decembra tudi Kraus in ji zopet obetal, da jo bo poročil, samo počaka naj, da se bo pustil krstiti. Stanoval je pri gospodu B... Ker ni imel dosti obleke, je K... pregovoril, naj mu kupi obleko, ker da ko bo dobil denar iz Amerike bo vse poravnal. K... vi sestro sta res kupili judu za 6200 kron blaga in zastavili za kupno ceno svoje perilo. Dne 24. decembra se je Kraus res dal krstiti na ime Emanuel, poroka naj bi bila 19. majnika letos, toda 13. majnika je Kraus izginil iz Škofje Loke rekoč, da se bo peljal v Trst. Dekle je pozneje izvedela, da je Kraus v Sofiji. Tudi gospodu B... pri katerem je stanoval, je jud pustil 6000 kron dolga.

— Neusmiljena mati. Ivana R... s Studenca je zelo huda ženska. Svojega fantka Franceta je z gorjačo tako pretepla, da je otrok krvavel in da je bil še po petih dneh ves črn in zbit in sta bili obe nogi otekli. Mati je fantku tudi grozila, da ga bo ubila.

— Napad na carinika. Ivan Maček, Jozef Lang in Ladislav Košiček so delali v Puterhofu pri baronu Bornu. Bili so v gostilni na Slapu in odšli proti Tržiču. Med potjo so srečali carinika Franceta Eržena iz Tržiča in ga napadli. Maček je odtrgal iz plota lato in zamahnil z njo proti Erženu, ki je zbežal v delavsko hišo. Napadalcu so tekli za njim, rjovel in razbijali ter ubili šipo. Zbralo se je več ljudi in je bil ob tej priliki Lang poškodovan. Razgrajati so napadli tudi invalida Martina Draklerja.

Ljubljanski dogodki.

— Na dež se je že dolgo pripravljalo. Včeraj pa nam ga je vendar prinesla daljša nevihta. V Ljubljani je dvigal veter cestni prah visoko nad hiše. Iz teritorija kamniških planin pa nas je plašil grom, da ne bo nič. Vendar je bil ob 4. uri popoldne že spran prah iz cest in streh. Iz Maribora nam poročajo o močni nevihti z nalivom. In tudi iz drugih krajev. Pred 10. ura ponoči je zopet pričelo deževati za nekaj ur. Jutro je bilo megleno brez dežja. Vreme je hladno, oblaki nizko.

— Organizacija javnih nameščencev, somišljenikov SLS namerava glasom odborovega sklepa dne 10. septembra 1921 prirediti svoj prvi zabavni večer. Da se natančno pogovorimo, je sklenil odbor, da povabi tem potom (brez posebnih vabil) vse gg. člane na sestanek, ki se vrši v soboto, dne 6. t. m. ob 20. uri v zadnji sobi kleti konzumnega društva na Kongresnem trgu. — Prosi se, da pripeljejo člani tudi družinske člane. Izvoliti bode treba veselični odsek, kateri reflektira posebno tudi na sodelovanje gospa in gospodičen. — Ker bo to prva društvena prireditev, bi bilo želeli, da se člani z rodino sigurno udeležijo tega sestanka. Istočasno se vrši odborova seja ter so vabljene gg. odborniki, da se te seje polnočestno udeležijo. — Osebna vabila se ne bodo odposlala. — Odbor.

— Iz zdravstveni izkaz ljubljanske občine. V času od 24. do 30. julija je bilo rojenih 15. moških in 16 ženskih otrok, skupaj 31 novorojencev. Umrlo je v tem času 16 moških in 10 ženskih, skupaj 26 oseb, med temi 11 tujcev. Od nalezljivih bolezni je bil prijavljen 1 slučaj tifusa in 5 slučajev griže.

— Tatvine in goljufije. Jakovu Vidmarju iz Zg. Šiške je bil ukraden par škornjev. — Leopoldini Weiss, židovska steza štev. 6, je neznan ljubitelj psov odpeljal njenega »Pika«. — Služkinji Vičič Mariji je mala deklica ukradla 160 K, ki so last gospodinje. — Ramovž Ana, doma nekje v Trnovu, prodajalka baje na Dunaju v neki modni trgovini je obljubila trgovki Ani Lapajne v Prešernovi ulici, da ji priskrbi blago, nakar ji je Lapajne izročila 1000 K. Ramovž je porabila denar za sebe.

Katoliški obzornik.

Katoliška cerkev na Angleškem je trpela najsilovitejša preganjanja za časa reformacije v 16. stoletju. Vse, kar je imela: cerkve, katedrale, opatije, samostane, premoženje, so ji odvzeli. Rezultat je bil, da so bili katoličani, ki so ostali zvesti Rimu, zaničevani v deželi, ki je bila nekdanj ponosna, nositi ime »Marijina dolina«. Preganjanje je bilo nasilno in krvavo, veliko število duhovnikov in laikov so usmrtili. 17. stoletje je dokončalo grozodejstva 16. stoletja. Vendar so bili katoličani do 19. stoletja brez vsakih meščanskih pravic; grozovita preganjanja so sicer prenehala, a katoliška Cerkev je še vedno ostala »pusillus grex«, čeda, zaničevana in neumevana. — Tekom zadnjih desetletij pa se je položaj temeljito spremenil. Katoliška Cerkev šteje v sami Angliji nad 3 milijone vernikov, in njihovih število raste rapidno. Po najnovejših poročilih časopisa »Directory« posnemamo, da jih je v vsej evropski Angliji (tudi izven Britanije) 5.920.738, v azijskih angleških kolonijah 2.316.054, v angleški Afriki 582.943, v Ameriki 3.761.914, v Avstraliji 1.229.755. Torej znaša število katoličanov v svetovni angleški državi 13.814.404. Staro sovraštvo in mržnja proti katoličanom je prenehala in katoliška Cerkev pridobiva močnega ugled zlasti vsled velikega števila konveritov, ki prihajajo v pravo cerkev iz vseh stanov. Katoliška Cerkev ima na Angleškem brez dvoma upapolno bodočnost.

Naša društva.

— Razorašem! Pred leti, ko je med nami cvetelo delo za narodno obrambo, je bilo naše dijaštvo — srednješolci in akademiki — opora Slov. Straži. Kje so danes? Pustimo različne brezplodne stvari in posvetimo se delu za narod. Tu lahko praktično pokažemo, kaj moremo, česa smo se naučili. Potreba tega dela je velika, a delavcev je malo. V pravilih naše dijaške organizacije pa stoji na prvem mestu: »delo za narod«. — Akademiki.

— Križevniška moška in mladeniška Marijina družba ima danes zvečer ob 7. uri redni mesečni shod, kot vsak prvi petek v mesecu.

— Šentjakobska prosveta. V nedeljo, 7. t. m., je društveni izlet v Presko (žel. postaja Medvode, vlak sem in tja 4 dni, peš 2 uri in pol); zbirališče na glavnem kolodvoru; vlak odhaja ob polsedmih. Ob osmih bo v župni cerkvi sv. maša, pri kateri bo pel društveni zbor. Po sv. maši v župnišču zajutrek za prigrasene, nato odhod na Goričane, kjer si bomo ogledali papirnico in grad. Opoldne kosilo v Vahah pri Zernovniku (za prigrasene); ob pol treh popoldanska božja služba s petimi litanijami v Preski; nato prosta zabava, pri kateri bo prepeval društveni zbor. V slučaju zelo neugodnega vremena se izlet preloži. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Igralci in igralke ter oni, ki se želijo posvetiti kulturnemu delu na našem gledališču, t. j. na Ljudskem odru v Ljubljani! Tekom celega današnjega dne se vrši v Ljudskem domu vpisovanje v dramatični tečaj, ki ga priredi Ljudski oder. Prijavitelji se morete tudi zvečer pred otvoritvijo tečaja.

— Dramatični tečaj Ljudskega odra se začne danes ob 20. uri v I. nastr. Ljudskega doma. Bodite točni.

— Uboštvo«. Danes ob 17. uri skušnja za I. dejanje. Jutri in vsak dan ob isti uri skušnja za nadaljna dejanja. Vrše se v II. nadstr. Ljudskega doma. Pazite na točnost!

— V Rimskih toplicah se vrši 7. t. m. velika orlovska slavnost. Ob 1/2 13. uri sprejem udeležencev, ob 15. uri pa se prične javna telovadba v parku. Sodeluje Salezijanska godba. Po telovadbi prijateljska prosta zabava, za katero je preskrbljeno v najobilnejši meri. Gostje imajo ta dan znižano ceno v kopalnici. — Zvečer koncert pevske zveze »Ljubljana«. Krščanski delavci, prijatelji mladine pridite 7. avgusta v krasne Rimske toplice, da dokažemo letoviščarjem: Naše ljudstvo ljubi Orla!

— Na nedeljski orlovski tabor v Predosljem, lepi kranski okolici, ponovno opozarjamo ljubitelje orlovske misli. Gostje iz Ljubljane in Gorenjske se pripeljejo v Kranj z jutranjimi vlaki. Iz Kranja v Predoslje vožnja na okrašenih vozovih. Sodeluje bratska godba iz Selc. Prireditel obeta vsled svojega lepega sporeda mnogo uspeha med našim gorenjskim ljudstvom.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovarna
JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Selenburgova ul. 4.

Podružnice: Maribor Novo mesto Kočevje

Trgovaška ul. 38. Glavni trg. Štev. 39.

Barva vsakovrstno blago.
Kemično čisti obleke.
Svetločrna ovratnika, za-
pestnica in srajce.

Björntjerne Björnson — Josip Kremen:

Nevarna snubitev.

(Konec.)

Prišla je sobota in Tore je bil cel dan z doma. Solnce je žarelo, vsepovsod se je gibalo v grmovju in od časa do časa se je vabeče razlegalo jodlanje z gore. Se je sedel zunaj pred hišo, ko se je nagibal dan in ko so se dvigale kadeče megle ob gorskih pečinah. Ozrl se je navzgor, in tam je bilo tako tiho; pogledal je proti habskemu dvorišču, nato pa je odrinil čoln od suhega in veslal krog pomola.

Po končanem dnevnem delu je sedla Aslang na livado. Mislila je na to, da Tore ne bo mogel priti ta večer, da bo pa prišlo mesto njega temveč drugih. Vsled tega je odvezala lovskega psa in odšla, ne da bi povedala kam. Vsedla se je tako, da je imela razgled v dolino. A megle se je dvigala kvišku, in tudi drugače ni bila v stanu gledati nizdol, ker vse jo je spominjalo njene bridke usode. Zamenjala je prostor in je sedla, da je gledala na jezero. In nutil ji je tak mir ta daljni pogled čez jezero!

Zahotelo se ji je petja. Izvolila si je pesem z dolgozategljenimi glasovi in daleč je odmeval njen spev v tiho noč. Njo samo je prevzelo, in je zapela še eno kitico. Tedaj pa se ji je zazdelo, da je nekdo odgovarjal iz nizine.

»Kaj za božjo voljo naj bo to?« si je mislila. Stopila je na rob strmega pobočja, objela z rokami vitko brezo, ki se je trepetaje nagnila proti prepadu, in je gledala navzdol; a ničesar ni zapazila. Tiho in mirno je ležal zaliv. nobena ptica ni letela čez.

zenj. Aslang je zopet sedla ter zapela. Sedaj ji je odgovorilo zares in z istim glasom, in sicer bližje kot prvič.

»To mora biti nekaj!« Aslang je šinila kvišku in se sklonila nad globino. In tedaj je zapazila spodaj ob steni pristajati čoln, ki je izgledal pri silni globočini kot školjka. Pogledala je ostreje in zapazila rdečo kapico, pod njo pa mladeniča, ki je plezal po skoro navpični steni navzgor.

»Kdo bi utegnil biti to?« je vprašala Aslang, izpustila brezo in odskočila nazaj. Ni si upala odgovoriti si sama, kajti vedela je, kdo je. Vrgla se je na zemljo, zagrabila z obema rokama travo, kot da bi bila ona, ki ne sme nič več izpustiti oprijemka. Toda travne koreninice so se izpulile, zakričala je glasno in prosila vseмогоčnega Boga, naj pomaga Toru. Tu pa ji je padlo na um, da pomenja Torov poizkus izkušanje Boga, in da zategadelj ne sme pričakovati nobene pomoči. »Samo to pot!« je prosila in objemala psa, kakor da je Tore, ki ga hoče obvarovati nesreče. Valjala se je z njim po travi in čas se ji je zdel brez konca.

Hipoma se ji je pes iztrgal. »Vau, vau!« je lajal v globino in mahal z repom. »Vau, vau!« se je obrnil do Aslang in ji položil taci v krilo. »Vau, vau!« je pozdravil še enkrat v prepad — in sedaj se je rdeča čepica pokazala izza stene, — in že je počival Tore na njenih prsih.

Dolgo je slonel, ne da bi bil mogel ziniti besedo, in še to, kar je končno spravil iz sebe, je bilo brezumno.

Stari Knut pa je rekel pametno besedo, ko je slišal o dogodku. Dejal je namreč: »Fant je vreden, da jo ima; dekle naj bo njegovo!«